

KURJER WILEŃSKI

Rok V.

NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY.

Nr. 287 (1334)

O t. zw. „Szkołę jednolitą”. Z państw ościennych.

Jednym z głównych zagadnień, o rozwiązanie którego od długiego już czasu niezmordowanie walczy Związek Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych jest t. zw. „Szkoła jednolita”.

Koncepcja szkoły powszechnej i jednolitej opiera się na takiej organizacji szkolnictwa, w której wszystkie stopnie i rodzaje szkół są połączone ze sobą w sposób organiczny, tak, że zapewnia ona każdemu dziecku bez względu na jego stosunki społeczne i pochodzenie możliwość kształcenia się w kierunku indywidualnych zdolności i zainteresowań.

Zagadnienie „Szkoły jednolitej” wyrosło w naturalny sposób na podstawie rozwoju stosunków społeczno-politycznych w naszym państwie. Stwierdzić należy, że w ostatnim dziesięcioleciu z coraz większą siłą ujawniają się dążenia emancypacyjne szerokich sfer naszego społeczeństwa. W dążeniach tych wysuwa się na pierwszy plan walka o zdobycie gospodarcze i polityczne, ma w nich jednak bardzo istotne znaczenie prąd wyzwolenia kulturalnego.

Zarówno w psychice mas, jak i w poważnych programach tych grup społecznych, które wysuwają lub popierają kwestię „Szkoły jednolitej”, niema dążenia do zaprowadzenia równości duchowej wśród ludzi, niema nawet dążenia do zapewnienia wszystkim ludziom równego wykształcenia. Jest natomiast dążenie do jednolitości i wartości duchowej, do stworzenia takich warunków, któreby każdej jednostce umożliwiły korzystanie z materialnych i duchowych skarbów naszego narodu. Inaczej mówiąc musimy stworzyć takie warunki, w którychby przy największych nawet różnicach w zakresie wykształcenia i poziomie życia duchowego mogli się ludzie porozumieć w sprawach najważniejszych, dotyczących celu i sposobu życia jednostki, oraz sposobu organizowania współżycia społecznego.

Dążenie do jednolitości i wartości duchowej w naszych warunkach ma niezmiernie doniosłe znaczenie. Jesteśmy bowiem społeczeństwem rozbitym, jak żadne inne, na dwie zupełnie różne grupy kulturalne: na lud i na t. zw. inteligencję. Grupy te nie mogą, nie umieją porozumieć się, są dla siebie obce niemal pod każdym względem.

Wyrównanie istniejącej nieprzebytej przepaści między temi dwiema grupami jest sprawą bardzo wielkiej wagi dla przyszłości naszego narodu. Wiemy, że na dokonanie tej wielkiej zmiany w strukturze naszego społeczeństwa trzeba pokoleń. Musimy jednak natychmiast w sposób zdecydowany wejść na tę drogę.

Długo toczyły się zaciete spory między zwolennikami i przeciwnikami „Szkoły jednolitej”. Wysłunęto cały arsenal argumentów za i przeciw, próbowano to ogromnie ważne zagadnienie sprowadzić na tory demagogii partyjnej, lecz nadaremnie.

Oto obecny minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego dr. Świątalski w przemówieniu wygłoszonym na X Walnym Zjeździe delegatów Związku P. N. S. P. w dniu 1 listopada b. r. w Warszawie jasno i dobitnie postawił sprawę „Szkoły jednolitej”.

„Jesteśmy w trakcie pracy — mówił p. minister — by szkołę powszechną podnieść do jej fazy najwyższej, jaką jest szkoła siedmioklasowa. Jesteśmy w przygotowaniu tego, by ci chłopcy i dziewczęta, którzy ukończą tę szkołę, mieli drogę otwartą bez żadnych przeszkód i utrudnień do kontynuowania swej nauki zarówno w szkołach średnich, jak zawodowych”. „Ministerstwo jest w obecnej chwili w przygotowywaniu tego, co można nazwać kamieniem węgielnym „Szkoły jednolitej”.

„Zarządziłem opracowanie ujednolicienia programów wyższych oddziałów szkoły powszechnej i niższych klas szkoły średniej. Mam to głębokie przekonanie, że realizacja „Szkoły jednolitej” w Polsce zależeć będzie przede wszystkim od poziomu, na jaki się wzniesie polska szkoła powszechna. Nie wystarczy tu rozporządzenie czy propaganda, żaden odpowiedzialny za swoje decyzje minister, żaden myśliciel o przyszłości Państwa Rząd, nie zdecydować się na przeprowadzenie „Szkoły jednolitej”, jeżeliby to miało być połączone z ogólnym obniżeniem kultury narodu...”. Realizacja „Szkoły jednolitej” budzić może i zastrzeżenia. Jeśli zdecydował się realizować „Szkołę jednolitą” to dlatego, że będzie ona najszerzej i najgłębiej zapuszczoną siecią na talenty i zdolności polskie...”

Głęboka troska o kulturę polską przebiega w tem przemówieniu p. ministra.

Jeśli idzie o realizację „Szkoły jednolitej”, to podkreślić należy fakt, mający tutaj pierwszorzędne znaczenie, mianowicie: zwinienie przy Ministerstwie W. R. i O. P. Departamentu Szkół Średnich i połączenie go z Departamentem Szkół Powszechnych w jeden Departament Szkół Ogólnokształcących. Zniesienie tego przedziału w administracji szkolnej z równocześnie przeprowadzaną próbą ujednolicienia programów od pierwszej klasy szkoły powszechnej aż do najwyższej klasy szkoły średniej i zainicjowanie przechodzenia młodzieży ze szkoły powszechnej do czwartej klasy szkoły średniej należy uważać za postęp w realizacji „Szkoły jednolitej”.

Związek P. N. S. P. wygrał więc tę długotrwałą walkę o „Szkołę jednolitą”, walkę podjętą i prowadzoną w imię troski o duchową i materialną kulturę polskiego społeczeństwa, w imię troski o demokrację polską. Jeśli demokracja ma utrzymać się przy życiu, musi być oświeconą, bo demokracja bez inteligencji prowadzi nieodwołalnie do katastrofy. Demokracja bowiem musi stworzyć warunki, pozwalające na rozwój najwyższych wartości indywidualnych, na samowypowiedzenie się.

Polsko-niemiecki układ w sprawie kas oszczędnościowych.

BERLIN, 14.XII (Pat). W dniu 14 bm. podpisany został w urzędzie spraw zagranicznych Rzeszy przez p. prezesa dr. Prądzyńskiego ze strony polskiej i przez pana ministra Eckerta oraz radcę ministerjalnego ministerstwa sprawiedliwości Rzeszy dr. Kwasowskiego ze strony niemieckiej układ w sprawie kas oszczędnościowych prowincyj, przeciętych polsko-niemiecką granicą oraz w sprawie poznańskiego zakładu listów zastawnych.

Układy te tworzą uzupełnienie podpisanego w liście układu waloryzacyjnego. Stała delegacja polska w Berlinie do rokowań z Niemcami w sprawach prawnych i finansowych, która przygotowywała wyżej wspomniany układ, zostanie z końcem roku bieżącego, z powodu załatwienia istotnej części swego zadania, rozwiązana. Rokowania co do dalszego uzupełnienia układu waloryzacyjnego, które zostały zastrzeżone przy jego podpisywaniu, będą prowadzone do końca z poselstwem polskiem w Berlinie, albo przez obie strony przez specjalne komisje.

Strzeżcie się przeziębienia

Zbliża się zima z jej srogiem powietrzem i każdy musi zaopatrzyć się w kalosze i śniegocze, dla pań zaś, które dbają także o elegancję śniegoców, wskazaniem jest, by przy kupnie żądały wszędzie okazania wyrobów „Quadrat” i przy porównaniu z innymi z łatwością dojdą do przekonania, iż śniegocze „Quadrat” są naprawdę najbardziej eleganckimi, najtrwalszymi, najcieplejszymi w porównaniu z innymi. Jakość gwarantowana.

LITWA KOWIEŃSKA.

Zmiany na sowieckiej placówce dyplomatycznej w Kownie.

KOWNO, 14.XII. (Pat). Rząd litewski udzielił agremment na mianowanie obecnego posła sowieckiego w Pradze Antonowa-Owsiejenki nowym posłem w Kownie na miejsce Arosjewa, który zostaje odwołany. Odwołany został również z Kowna naczelnik wydziału konsularnego poselstwa sowieckiego Łomakin, a na jego miejsce został mianowany sekretarz tego wydziału Gross.

Dziesięciolecie sądów litewskich.

KOWNO, 15.XII. (Pat). Dziś 15 grudnia sądy litewskie święcą 10-cie swego istnienia. Z tej okazji odbędą we wszystkich sądach uroczyste posiedzenia.

Śledztwo w sprawie Petrusisa.

KOWNO, 14.XII. (Pat). Sędzia śledczy do spraw szczególnej wagi rozpoczął dochodzenie w sprawie b. premiera i ministra skarbu Petrusisa oraz kilku jego byłych urzędników z ministerstwa skarbu, oskarżonych o przestępstwa służbowe.

ESTONIA.

Deklaracja nowego rządu estońskiego.

TALLIN, 14.XII. (Pat). Dziś wieczorem naczelnik państwa Rei odczytał w parlamencie estońskim deklarację nowego rządu. W polityce zagranicznej rząd uważa za konieczne utrwalenie swych stosunków przyjaznych ze wszystkimi państwami, a w szczególności z sąsiadami Estonii — Finlandją i Łotwą. Stosunki między Estonją a Polską będą pogłębione. Polityka zagraniczna Estonii zmierzać będzie do najściślejszego współdziałania z Ligą Narodów. Rząd uważa za konieczne uregulowanie stosunków gospodarczych z ZSSR. Dalej deklaracja wyraża nadzieję, że niedawno zawarty traktat handlowy estońsko-niemiecki posłuży za podstawę do pogłębienia stosunków gospodarczych między obu temi krajami.

RUMUNIA.

Ostateczne wyniki wyborów do Izby poselskiej.

BUKARESZT, 14.XII. (Pat). Obliczenie wyników wyborów do Izby poselskiej, dokonane w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, trwało do godziny pierwszej w nocy.

Wyniki te są następujące: partja narodowo-chłopska będzie miała w Izbie 330 posłów, liberałowie 12, partja Jorgi i Averescu 4, partja Lupu 4. Z list rządowych socjaliści otrzymają 9 i Żydzi-socjaliści 3. Partja węgierska uzyskała 6,60 proc. ogólnej liczby oddanych głosów, a w trzech departamentach nawet absolutną większość: wprowadzi ona do Izby 18 posłów.

ROSJA SOWIECKA.

Zebrań sow. dowódców rezerwy kawalerji.

MOSKWA 14.XII. (kor. wł.). Kilka dni temu odbyło się w Moskwie pod przewodnictwem Budziennego liczne zebrań sow. dowódców rezerwy kawalerji. W końcowym resumé zaznaczył Budzienny, że ze względu na obecną sytuację sow. kawalerzysta rezerwy musi być w każdej chwili przygotowany do wskoczenia na siodło.

Ochrona pracy w Rosji Sow.

MOSKWA, 14.XII. (kor. wł.). Dn. 10.XII ukończył swoje prace, zwołany przez rząd sow. zjazd robotników rolnych. Z liczb podanych na tym zjeździe okazuje się, że na terenie Z.S.S.R. pracuje 7 mil. robotników rolnych.

Przeciętny zarobek każdego wynosi 22 rb. miesięcznie, przyczem około 1/3 całej ilości otrzymuje zapłatę wyłącznie w naturze.

Z podanej wyżej liczby robotników jako służba w gospodarstwach prywatnych pracuje 1.632.000 ludzi. Resztę robotników zatrudniają gospodarstwa sowieckie i komunalne. Zdobywcze komunistyczne nie ulży doli robotników rolnych. Według danych podanych przez jednego z mówców przeszło 42 proc. całej ilości pracuje ponad 12 godzin dziennie.

Wielki triumf krajowej produkcji

Francja, pionierka fabrykacji perfum i kosmetyków, przyznała na tegorocznej Wystawie w Paryżu POLSKIEJ FABRYCE PERFUM

„BIJOU DE PARIS”

WARSZAWA, Wolska 42

Grand Prix i Złoty Medal

za idealne zapachy perfum i wód kolońskich.

Spór polsko-litewski przedmiotem debat Rady Ligi Nar. w Lugano.

Co powiedział p. Quinones de Leon. Przemówienie m.n. Zaleskiego i p. Woldemarasa.

LUGANO, 14. XII. (Pat). Szwajcarska Agencja Telegraficzna podaje: Na piątkowym posiedzeniu Rady Ligi Narodów zajmowała się w dalszym ciągu sporem polsko-litewskim. — Ambasador Quinones de Leon przedstawił nowe sprawozdanie, które wychodzi ze stwierdzenia, że pomiędzy obu krajami istnieje stan pokoju i że Polska uroczysto wyraziła gotowość całkowitego uszanowania niepodległości Litwy.

Sprawozdanie wskazuje na międzynarodowe zobowiązanie państw w sprawie utrzymania międzynarodowej komunikacji. — Rada Ligi proszona jest o polecenie komisji doradczej do spraw komunikacji i tranzytu przy Lidze Narodów opracowania sprawozdania o stosunkach komunikacyjnych w tej części Europy w interesie komunikacji międzynarodowej. — Po sprawozdawcy zabrał głos p. Woldemaras, oświadczając, że w zasadzie nie jest przeciwny propozycji dotyczącej ewentualnego powołania takiej komisji. — W dalszym ciągu swego przemówienia p. Woldemaras zaznaczył, że Liga Narodów musi stwierdzić poważne niepowodzenie z tego względu, że dotychczas nie udało się jej naprawić krzywdy, jaką wyrządzono Litwie.

W zakończeniu swego przemówienia p. Woldemaras wyraził swą zgodę na drugą część rezolucji p. Quinones de Leona w sprawie zbadań odpowiednich dokumentów przez przedstawicieli komisji doradczej do spraw komunikacji i tranzytu przy Lidze Narodów.

Przedstawiciel Polski minister Zaleski przyjął również sprawozdanie referenta, złożył jednak jednocześnie krótkie oświadczenie, w myśl którego Polska, przyjmując sprawozdanie, zawierające ustęp, który mówi o polsko-litewskiej granicy administracyjnej, bynajmniej nie wyrzeka się pełnych terytorjalnych swych praw.

Zakończył sprawozdanie zostało przez Radę bez dalszej dyskusji przyjęte. Następnie, po przyjęciu szeregu sprawozdań w kwestjach gospodarczych oraz raportu o licznych sprawach, związanych z uchodźstwem, Rada odłożyła do jutrzejszego posiedzenia rozpatrywanie różnych kwestyj, dotyczących niemieckiej mniejszości na Górnym Śląsku.

Oświadczenie min. Zaleskiego. — Sprawa polsko-litewska wchodzi na porządek następczej sesji Rady.

LUGANO, 14.XII. (Pat). Na dzisiejszym posiedzeniu Rady Ligi Narodów po przemówieniu Woldemarasa zabrał głos min. Zaleski i złożył następującą krótką deklarację:

„Uważam za potrzebne stwierdzić, że zgodnie z literą i duchem rezolucji Rady z dnia 10-go grudnia 1927 roku wprowadzenie terminu „linja administracyjna polsko-litewska” do układu, zawartego między Polską a Litwą w sprawie ruchu pogranicznego nie może być w żadnym wypadku interpretowana, jako wyrzeczenie się ze strony Polski swych praw terytorjalnych.

Jak już podaliśmy, Rada przyjęła sprawozdanie Quinones de Leona oraz jego wniosek. Fakt, iż sprawa naprawy stosunków polsko-litewskich wchodzi na porządek dzienny następnej sesji Rady, dowodzi jeszcze raz, iż Rada, aczkolwiek powoli, to jednak stanowczo zamierza położyć kres niemożliwej sytuacji i zwalczyć środkami, którymi rozporządza, opór Woldemarasa.

Opinia komisji doradczej nie może już ulegać żadnej kwestji. Komisja nie wnika bowiem w żadne względy natury politycznej i nie może się liczyć ani z przeczeniem, ani z uporem rządu litewskiego.

Już raz zresztą komisja doradcza wydała w sprawach polsko-litewskich opinie, dowodzącą, że liczy się tylko ze stroną techniczną zagadnienia. Było to w lipcu 1925 roku z okazji zapytania, odnoszącego się do statutu Klajpedy. Komisja pracująca wówczas pod przewodnictwem Baldwina, orzekła między innymi, że uruchomienie spławu na Niemnie nie może mieć praktycznego znaczenia bez równoległego uregulowania komunikacji kolejowej.

Sprawa rewizji statutu Trybunału Haskiego w Lugano.

LUGANO, 14.XII. (Pat). Na prywatnym posiedzeniu Rada Ligi Narodów postanowiła powołać komisję, złożoną z prawników, której zadaniem będzie rozpatrzenie sprawy rewizji statutu Trybunału Haskiego. W skład komisji powołano Rundsteina, Fromageot'a i Gaussa. Na temże posiedzeniu mianowano członków głównego komitetu, który zajmie się sprawą wprowadzenia w życie konwencji przeciwpowojennej.

Pismo Litwinowa do Ligi.

LUGANO, 14. XII. (Pat). Sekretarjat Generalny Ligi Narodów ogłosił dziś pismo Litwinowa, który w imieniu delegacji sowieckiej do komisji przygotowawczej konferencji rozbrojeniowej domaga się niezwłocznego zwolnienia komisji.

W liście tym Litwinow stwierdza niepowodzenie francusko-angielskich rokowań w kwestji rozbrojenia i żąda przyjęcia ogólnej zasady proporcjonalnego rozbrojenia, naprz. o 50%. Komisja przygotowawcza winna — głosi pismo — zbadać soewicki projekt rozbrojenia, gdyż tylko on daje nadzieję na posunięcie naprzód sprawy rozbrojeniowej.

Stan zdrowia króla Jerzego poprawia się.

LONDYN, 14.XII. (Pat). Biuletyn z godziny 10-ej min. 30 rano, o stanie zdrowia króla Jerzego głosi, że stwierdzone wczoraj wieczorem lekkie polepszenie się stanu zdrowia króla utrzymuje się w dalszym

Dzień polityczny.

(Tel. wł.). Wczoraj przed południem odbyło się plenarne posiedzenie klubu parlamentarnego B. B., na którym omawiano szereg spraw politycznych i gospodarczych.

Prezes klubu pos. Stawek poruszył aktualne zagadnienie zmiany konstytucji, zaś pos. Sanoja zreferował projekt rządowy ustawy podatkowej.

W zakończeniu zebranie klubu jednomyślnie na wniosek pos. Kosińskiego uchwaliło dla uczczenia imienia p. Marszałkowej Piłsudskiej jednorazową składkę na „Nasz Dom”, ochronkę dla biednych dzieci, znajdującą się pod protektorem p. Marszałkowej Piłsudskiej.

(Tel. wł.). Wczoraj odbyło się w Prezydium Rady Ministrów pod przewodnictwem Walerego Romana, b. delegata rządu w Wilnie, drugie z rzędu posiedzenie sekcji do spraw podziału administracyjnego państwa z udziałem znawców tego przedmiotu ze sfer społecznych i urzędowych. Po zaznajomieniu się z ogólnymi zasadami, na których oprzeć się powinno rozważanie zagadnień najbardziej celowego rozwiązania sprawy podziału administracji i po wysłuchaniu referatu o dążeniach, dających się zauważyć zagranicą w szczególności we Francji w kierunku rozwiązywania analogicznego problemu, ustalono plan prac sekcji na najbliższą przyszłość.

(Tel. wł.). W wykonaniu uchwały Rady Ministrów z września r. b. przystąpiono z polecenia min. Składkowskiemu w Ministerstwie Spraw Wewn. do opracowania sprawozdania za ubiegły rok z działalności poszczególnych dziedzin administracji wewnętrznej państwa. Materiały opracuje referent sprawozdawczy celem ogłoszenia go w druku jeszcze przed zakończeniem bieżącego roku budżetowego.

(Tel. wł.). Niedawno dymisjonowany wojewoda krakowski p. Darowski złożył wczoraj ministrowi spraw wewnętrznych Składkowskiemu wizytę pożegnawą. Jak wiadomo, woj. Darowski po kilku latach służby państwowej na stanowiskach wojewodów w kilku województwach oraz kierownika Ministerstwa Pracy i posła polskiego w Moskwie, przechodzi do pracy na polu przemysłowym, a mianowicie prawdopodobnie obejmie stanowisko dyrektora izby przemysłowo-handlowej w Łodzi.

Zgodnie z konwencją polsko-francuską z dnia 3 września 1919 roku, dotyczącą emigracji, zwolana zostaje w Paryżu na dzień 17 grudnia r. b. komisja doradcza, która obradować będzie w sprawach związanych z emigracją robotników polskich do Francji oraz ich pobytom w tym kraju. W skład delegacji polskiej wchodzi: Stanisław Gawroński, b. dyrektor Urzędu Emigracyjnego, jako przewodniczący, dr. Dalbor, radca emigracyjny przy ambasadzie polskiej w Paryżu i dr. Poznański, konsul generalny w Paryżu — jako delegaci oraz konsul Samborski i dr. Langroth, referent w Urzędzie Emigracyjnym jako rzeczoznawcy. (Pat).

(Tel. wł.). Były sekretarz prezesa Rady Ministrów por. Zawilichowski, który przed paroma tygodniami wyjechał z Warszawy do Paryża na studia, został wezwany z powrotem do Warszawy i objął jedno ze stanowisk w gabinecie prezesa Rady Ministrów. Urzędowanie por. Zawilichowski w Prezydium Rady Ministrów jest tylko czasowe. Po kilku tygodniach por. Zawilichowski, który cieszy się wielką popularnością w kręgach politycznych stolicy, powróci do Paryża.

Kronika telegraficzna.

— Podróż Hoovera. Wczoraj o godz. 23 przybył do Buenos Aires Hoover. Przed dworcem zebrał się licznie manifestant z transparentami na cześć przywódcy powstania nicaraguańskiego gen. Sandiro, wznosząc okrzyki: „Niech żyje Nicaragua”. — Przybył do Paryża minister spraw zagranicznych Czechosłowacji Benes. — Podwyższenie diet poselskich uchwaliła francuska Izba deputowanych 262 głosami przeciwko 224 z 45 tys. fr. na 60 tys. — Wobec rozpoczęcia śledztwa przeciwko byłemu francuskiemu ministrowi Klotzowi odbyło się przesłuchanie tego ostatniego przed sędzią. — Przebieg ruchów spowodowanych przez strajkujących robotników na plantacji bananów Magdalena (Kolumbia) był poważniejszy niż pierwotnie donoszono. W wyniku starć z policją zabitych zostało około 100 osób, a rannych 238 osób. Skądory materiały przewożące mają 250 tys. fr. — Naskutek zawałenia się sklepienia w kapeli w Gelsenkirchen (Niemcy) zginęło kilku górników. Z pod gruwów wydobyto

Życie gospodarcze.

Przerwanie układów w sprawie polsko-niemieckiego układu drzewnego.

Agencja Press komunikuje co następuje, w sprawie nieprzedłużenia polsko-niemieckiego przewozu drzewnego, na podstawie wyjaśnień sfer miarodajnych:

Opierając się na wyniku narad, przeprowadzonych w listopadzie r.b. w Warszawie między radą naczelną związków drzewnych w Polsce a delegatami przemysłowców drzewnych w Niemczech, rząd polski, w przeświadczeniu, że wynik tych narad stwarza odpowiednią platformę dla porozumienia, zwrócił się za pośrednictwem poselstwa Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie do rządu Rzeszy Niemieckiej z propozycją niezwłocznego przystąpienia do rokowań w tej sprawie.

Strona polska oświadczyła przytem, że gotowa jest odnowić przewóz drzewny, uwzględniając dezyderaty uchwalone na zjeździe warszawskim przemysłowców drzewnych polskich i niemieckich. Strona polska zaproponowała więc, by rozmowy na ten temat były podjęte bezzwłocznie w analogiczny sposób, jak w listopadzie roku ubiegłego, podczas bytności dyr. departamentu politycznego M.S.Z., p. Jankowskiego w Berlinie, t.j. w krótszej bezpośredniej drodze dyplomatycznej między poselstwem, a Min. Spraw Zagr.

Z najbardziej miarodajnej strony niemieckiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych oświadczone na to, że rząd Rzeszy nie ma zastrzeżeń co do tej propozycji polskiej, nie widzi żadnych trudności i że udzieli ostatecznej odpowiedzi w naj

szybszym czasie po porozumieniu się z odpowiednimi resortami.

Tymczasem p. Hermes po powrocie swoim do Warszawy w dn. 4 b. m. oświadczył pełnomocnikowi polskiemu, p. min. Twardowskiemu, że zachowuje sprawę dzierżawną w swoim ręku, nie czuje się związany uchwałami zjazdu warszawskiego i uzależnia rozpoczęcie rokowań na ten temat, w tej lub innej drodze, od przyjęcia przez stronę polską szeregu przedwstępnych warunków z dziedziny traktatu handlowego.

Należy przytem zaznaczyć, że niektóre z tych warunków są nie do przyjęcia, zaś inne wymagają dłuższej dyskusji. W ten sposób taktyka niemiecka spowodowała wciągnięcie zagadnienia przewozu drzewnego do całokształtu rokowań handlowych, uniemożliwiając przedłużenie tego przewozu. Pełnomocnik polski, min. Twardowski, ze swej strony podczas rozmów z pełnomocnikiem niemieckim zajął — jak się dowiaduje Agencja Press — stanowisko zgodne z rozmowami uprzedzonymi między obu rządami, iż, jeśli dąży się do odnowienia przewozu drzewnego, to należy przystąpić do rozmów w krótszej drodze t.j. w drodze dyplomatycznej.

A zatem twierdzenie strony niemieckiej, jakoby pełnomocnik polski usuwał się od podjęcia rokowań w tej materii, zasłaniając się rzekomym brakiem odpowiednich pełnomocnictw, jest najzupełniej niewłaściwym przedstawieniem istoty stanu rzeczy. (—)

Delegacja kupiectwa polskiego u p. premjera.

W czwartek dn. 6-go b. m. o g. 1-szej przyjął prezes Rady Ministrów, p. prof. Bartel, przedstawicieli Naczelnej Rady Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego w osobach pp.: prezesa Bogusława Hersego, posła Henryka Bruna, dyrektora Naczelnej Rady Józefa Jakubowskiego i dyrektora Związku Towarzystw Kupieckich, p. Brunona Sikorskiego z Poznania.

Imieniem wszechpolskiego Zjazdu organizacyj kupieckich przedstawił p. prezes Bogusław Herse najważniejsze uchwały zjazdu, komunikując przytem, że celem Zjazdu, obejmującego wyłącznie delegatów zrzeszeń, było konkretne opracowanie najpilniejszych zagadnień podatkowych w ramach tymczasowej reformy, a nie jakkolwiek manifestacja. Wysoki poziom obrad doprowadził w całej pełni do oczekiwanych rezultatów.

P. premjer oświadczył delegacji, że śledzi z zainteresowaniem bieg zagadnień podatkowych także w stosunku do kupiectwa i jedynie nieoczekiwane naznaczenie konferencji p. Prezydenta Rzeczypospolitej oraz z przedstawicielami państw zagranicznych uniemożliwiły mu wzięcie udziału w Zjeździe Kupiectwa Polskiego.

W toku konferencji, w której obecni wskazywali na szereg najistotniejszych zagadnień struktury podatkowej, p. premjer przyrzekł rozpatrzyć złożone materiały i ustosunkować się przyczynie do zagadnień tych w ramach ogólnopolskich konieczności gospodarczych.

KRONIKA KRAJOWA.

— Wykup świadectw przemysłowych na rok 1929. Związek Drobnych Kupców Chrześcijan m. Wilna wykonują wypełnianie deklaracji dla Urzędów Skarbowych oraz wykupuje świadectwa przemysłowe na 1929 r. dla Drobnych Kupców Chrześcijan w lokalu Zarządu Związku ul. Żawalna 1, m. 4, codziennie od godz. 10 do 2 popoł. i od 5 do 8 wiecz.

Dziesiąty rok Biblioteki Narodowej. 1919—1929.

Rok bieżący obfituje w „jubileusz”. Początki wskreszonej państwowości polskiej stworzyły najogólniejsze ramy dla pełnego rozwoju obok aparatu życia państwowego kultury i sztuki polskiej.

Świećca też w roku ubiegłym „Biblioteka Narodowa”, wydawana przez Krakowską Spółkę Wydawniczą „jubileusz” setnego tomu tekstów literackich. Obecnie świećca „jubileusz” dziesięciolecia swego istnienia.

Czem jest to wydawnictwo dla kultury polskiej, czem dla rozwoju literatury i czytelnictwa — dziś już powszechnie wiadomo. Dość powiedzieć, że „Biblioteka Narodowa” — pierwsza i jedyna dotąd — podjęła pracę na tak zakrojonej miarę, realizując na możliwie najwyższym poziomie zagadnienie wzorowego tekstu, poprzedzonego monografią.

Bilans dotychczasowej pracy swojej, jak i głosy krytyki o tej pracy, podała nam „Biblioteka Narodowa”

chu”, poprzedzającą dziesiąty rok istnienia wydawnictwa, tak już zasłużonego dla kultury i oświaty w Polsce.

Z tego to „Almanachu” dowiadujemy się, że „pomyśl Biblioteki Narodowej” zrodził się w czasie wojny światowej pod wpływem obserwacji, jak mało w warstwie inteligentnej narodu znany jest dorobek kultury własnej przeszłości. Chodziło o książkę przystępną dla każdego, poczynając od ucznia, a kończąc na czytelniku dojrzałym, która mogłaby doń przemówić bez fałszywego przygotowania i specjalnych studiów. Ogrom wydawnictwa, mającego objąć najwybitniejsze i obok wartościowe pozycje dorobku kulturalnego Polski i równocześnie, w mniejszym znacznie zakresie, literatury obcych — przerażał i odstraszał wydawców swoją kosztownością i trudnością realizacji.

Dopiero w końcu r. 1919 zdecydowała się Krakowska Spółka Wydawnicza na zapoczątkowanie „Biblioteki Narodowej” i odtąd, co roku, rzucała na rynek księgarski stosy estetycznych z wyglądu, pierwszorzędnych doborów treści tomików

Z całej Polski.

Połączenie telefoniczne z Zachodnią Europą.

WARSZAWA, 14. XII. (tel. wł.). W dniu 1 stycznia 1929 r. M-stwo Poczt i Tel. uruchomi stałą komunikację telefoniczną via Berlin między Warszawą a Brukselą. Obecnie odbywają się próby na nowej linii.

Należy dodać, że po uruchomieniu stałej komunikacji telefonicznej z Brukselą Min. Poczt i Tel. będzie dążyło do stałego połączenia telefonicznego z państwami skandynawskimi oraz Anglią i Francją.

Przyrost ludności w Polsce.

W ciągu 8 lat niepodległości ludność w Polsce wzrosła o 4 miliony, co stanowi 15.2 proc. przyrostu.

Najwyższy przyrost naturalny wykazują woj. wschodnie (19.2 na 1000 mieszkańców), następnie centralne (14.3), zachodnie (13.1) i wreszcie południowe (11.6).

Mniejszości narodowe na Kresach Wschodnich wzrastają znacznie szybciej od polskiego elementu w centrum i na zachodzie.

Zamość ku czci Szymona-Szymonowicza.

W dniu 5 maja 1929 r. mija 300 lat od śmierci poety Szymona Szymonowicza, którego zwłoki spoczywają w podziemiach Kolegiaty Zamkowej. Szymon Szymonowicz, poeta zamojski, autor „Sielanek”, filolog, humanista, pedagog był również współtwórcą Akademii Zamojskiej. W bieżącym roku w Zamościu został utworzony komitet uczczenia trzecieście rocznicy śmierci wielkiego polskiego poety XVII wieku. Na czele komitetu stanął jako przewodniczący dyrektor miejscowego gimnazjum p. K. Lewicki.

Komitet zaprojektował uroczysty obchód wedle następującego programu: nabożeństwo pontyfikalne i złożenie wieńców na grobie Szymonowicza, zjazd naukowy im. Szymonowicza, przy współdziałale przedstawicieli nauki i literatury, wmurowanie i poświęcenie tablicy pamiątkowej w gmachu Akademii, nadanie bursie gimnazjalnej imienia Szymona Szymonowicza, inscenizacja „Sielanek” w teatrze sejmikowym wystawa pamiątek dawnej Akademii — druków Zamojskich i Szymonowiczów. Ponadto projektowane jest wydanie pism łacińskich Simonidesa, pod redakcją prof. Uniw. lwowskiego d-ra W. Hahna i księgi pamiątkowej pod redakcją prof. Uniw. lwowskiego d-ra St. Łempickiego.

Paryżu na obradach Międzynarodowej Konferencji Rolniczej. Wątpię jednak należy czy zmienni o swe stanowisko, które zajął podczas ostatniej swej bytności w Warszawie, zaznaczając, że sprawę importu do Niemiec drzewa z Polski należy rozpatrywać łącznie z całością traktatu handlowego.

Giełda warszawska z dn. 14. XII. b. m.

WALUTY I DEWIZY:	
Dolary	8,88 1/4 — 8,86 1/4
Holandia	358,20 — 357,30
London	43,26 1/2 — 43,15
Nowy York	8,90 — 8,88
Paryż	34,85 — 34,76
Praga	26,42 1/2 — 26,36
Szwajcaria	171,77 1/2 — 171,35
Wiedeń	125,51 — 125,20
Włochy	46,71 — 45,59
Marka niemiecka	212,55

Papieru procentowe: Pożyczka inwestycyjna 109,50—109,50. Premja 105—103—103,70. 5% konwersyjna 67. 5% kolejowa 60. 10% kolejowa 102,50. L. Z. Banku Gospodarstwa Krajowego i Banku Rolnego, obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego 94. 4,5% ziemskie 47,50—47—47,75.

Akcje: B. Polski 176—178 Spółka Zarobk. 82. Kijewski 96 Spies 215. Sila i Swiatlo 11 em. 115. Węgiel 95—210—98,50. Nobel 24,50. Cegielski 45. Lipol 40. Modrzewski 32,50—33—32,75. Norblin 205. Ostrowiec s. B. 93. Pociąg 6,25. Starachowice 36,75. Haberbusch 225.

JAN BUŁHAK

ARTYSTA — FOTOGRAF

Jagiellońska 8, telefon 666, przyjmuje od godz. 9—6.

popularnego i przystępnego dla wszystkich stanęła jednocześnie Redakcja wydawnictwa na gruncie naukowym, dążąc do pogodzenia popularności i jasności wykładu z krytycznością tekstu i naukowością opracowania. Ta droga idąc, dała nam „Biblioteka Narodowa” w ciągu dziesięciu blisko lat długi, długi szereg tomików, wśród których są arcydzieła krytycznego wydania i naukowego opracowania.

Jaki jest plan wydawnictwa w chwili obecnej?

Odpowiada nam na to pytanie właśnie „Almanach Biblioteki Narodowej”.

Ma ona za sobą, zaczynając dziesiąty rok istnienia, „163 tomików (serji I, polskiej 116, serji II, obcej 47), z których niejedną pojawił się w ponownych wydaniach (razem wydań jest 294) mimo masowych nakładów: przeciętny nakład tomiku wynosi 10.000 nakładów; najniższy — 6.000, najwyższy — 25.000. Komplet „Biblioteki Narodowej” w obecnej chwili wynosi 3.200 arkuszy, stron 51.221. W całości wyprodukowała „Biblioteka Narodowa” egzemplarzy 2.830.340, o łącznej wartości 37.222.556 zł.

SEJM.

Planarne posiedzenie.

Demagogiczne wystąpienie P. P. S. i N. P. R. prawicy — Sprawa ustroju sądów powszechnych.

(Tel. od własnego korespondenta z Warszawy).

Wczoraj odbyło się posiedzenie Sejmu, prawdopodobnie przedostatnie przed feriami Bożego Narodzenia. Należy się liczyć, iż w przyszłym tygodniu marszałek Sejmu zwoła jeszcze jedno posiedzenie, zanim posłowie rozjadą się do domów na święta, które poświęcone będzie uchwaleniu szeregu spraw pilnych, których załatwienie musi nastąpić jeszcze przed świętami Bożego Narodzenia.

Wczorajsze posiedzenie należy zaliczyć do najbardziej ciekawych podczas obecnej sesji, a do jednych z najbardziej interesujących pod względem poziomu toczącej się dyskusji w ostatnich sejmach.

Początek tego ciekawego posiedzenia został zakłócony demagogicznymi wystąpieniami klubu PPS i klubu NPR-prawica, które chcą pozyskać dla swej partii masy inteligencji, zgłosiły wnioski identycznej treści o wypłacenie zasiłku świątecznego w postaci 13-ej pensji wszystkim funkcjonariuszom państwowym. Prem. Bartel zaprotestował postawieniem tych wniosków nagłych na porządku dziennym wczorajszego posiedzenia, a to ze względu, iż rząd nie był przygotowany do rozpatrywania tej sprawy, która też ze względu na swoją wagę musi być przedmiotem omówienia w łonie rządu i musi mieć znalezione przez rząd źródło pokrycia tego zasiłku.

Wystąpienie klubu P.P.S. i klubu N. P. R. prawicy było ściśle demonstracyjne i bynajmniej nie posiadało charakteru rzeczowej troski o dobro bytu urzędników państwowych, lecz chodziło jedynie o licytację stronnictw na szerokim terenie wyborczym. Nie można bowiem decydować jednym pociągnięciem pióra o wyjęciu z kasy państwowej 36 milionów złotych. Mimo iż rząd posiada rezerwy skarbowe w kasach państwowych, jednakże — jak wiadomo — rezerwy te przeznaczone są na zabezpieczenie naszej waluty od wszelkich wahań i równowagi naszego budżetu. Skoro tylko sytuacja skarbową pozwala rządowi na wypłacenie zasiłków urzędnikom państwowym, to rząd czyni to bez pomocy wniosków nagłych stronnictw sejmowych i czyni to, mając gwarancję, iż zarówno budżet jak i złoty nie będą przez wyjęcie z kasy skarbowej tak wielkiej sumy zachwiane.

Dalszy ciąg posiedzenia poświęcony był sprawozdaniu komisji prawniczej o wniosku Klubu Narodowego w sprawie odroczenia na jeden rok dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie ustroju sądów powszechnych. Dyskusja, jaka się nad tem sprawozdaniem

rozwinęła, była niezmiernie ciekawa, — stała na bardzo wysokim poziomie i doprawdy zaliczyć ją można do wysokich debat w parlamentach państw europejskich, co w naszym państwie jest dużą rzadkością. Do takiego poziomu dyskusji szczególnie przyczyniły się dla satysfakcji słuchowej przemówienia pos. Jana Piłsudskiego i pos. prof. Makowskiego. W swych przemówieniach przytaczali oni szereg argumentów poważnych, opartych na dużej doświadczenia, argumentów za wprowadzeniem dekretu zgodnie z jego dotychczasowym brzmieniem, w styczniu 1929 roku.

Dekret ten bowiem jest podstawą unifikacji naszego prawa, do czego przez lat dziesięć z takim mozołem dąży komisja kodyfikacyjna i w ostatnich dwóch latach Ministerstwo Sprawiedliwości i wice-min. Car. Prace nad tym dekretem trwały przez przeszło 2 lata i oparte były na doświadczeniu najwęższych sił fachowych w Polsce oraz wzorowane były na identycznych przykładach praktyki państw europejskich, — i dlatego odroczenie tego dekretu przez zablokowane partyjnością sejmowe podyktowane było innym całkiem względem, niż tym, o którym mówili posłowie o pozycji, a mianowicie: przez wprowadzenie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o ustroju sądów powszechnych zostanie na pewien czas zawieszona niezawisłość sędziowska i tego najbardziej obawiają się partie opozycyjne. Jednakże obawa ich jest zupełnie niezasadniona, albowiem niezawisłość sędziowska będzie w dalszym ciągu istnieć zgodnie z zasadami naszej konstytucji, a nowe prawo o ustroju sądów jedynie zmierza do odnowienia naszego materiału sędziowskiego, który niezawieszony stoi na wysokości zadania. Niestety rzeczone przemówienie pos. Piłsudskiego, prof. Makowskiego i wice-min. Cara, które wykazały, iż rząd zdążył do jaknajdalszego kompromisu w stosunku do Sejmu w tej sprawie, nie zdołały przekonać zablokowanych klubów sejmowych. Poczynając od P. P. S. i kończąc na Klubie Narodowym Sejm przeciwstawił się rządowi i klubowi B. B. i przegłosował wniosek o odroczenie wprowadzenia w życie dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej na rok jeden. Partyjnością dawnych sejmów zwyciężyło.

Po załatwieniu innych spraw stojących na porządku dziennym posiedzenie zamknięto, wyznaczając następne na wtorek godz. 4 po południu.

W komisjach sejmowych

(Telefonom od własnego korespondenta z Warszawy).

Sprawa bezpieczeństwa granic w komisji spraw zagranicznych.

Wczoraj odbyło się posiedzenie komisji spraw zagranicznych, na którym rozważano wniosek zgłoszony przez kilka klubów przed paroma tygodniami o rejonowej bezpieczeństwa granic polskich i pokoju Europy. Wniosek ten domaga się zabezpieczenia granic zachodnich Polski z chwilą ewakuacji Nadrenji. W związku z tem na posiedzeniu komisji spraw zagranicznych wygłosił duże przemówienie o polityce agresywnej Rzeszy Niemieckiej w stosunku do Polski poseł z klubu B. B. Loewenherz. Mówca stwierdza, że Niemcy niszczą atmosferę zaufania i pewności przez ustawiczne podnoszenie zaborskich pretensyj w stosunku do ziem polskich. Niemcy dążą wszelkimi środkami do odzyskania korytarza pomorskiego i przyłączenia go do Prus Wschod-

nich. Jednakże tej, jak i każdej innej części Polski Polacy bronić będą do ostatniej kropli krwi przeciw każdemu najeźdźcy. Pod tym kątem widzenia zmuszeni jesteśmy patrzeć na sprawę ewakuacji Nadrenji, mimo iż ewakuacji samej naród polski nie jest przeciwny. Jeżeli okupacja ta jest gwarancją pokoju i bezpieczeństwa i dlatego w razie, gdyby ona miała nastąpić należy zadać innym gwarancji, zabezpieczających przed imperialistycznymi zaborskimi postulatami Niemiec, postulatami tylekroć ujawnionymi w ostatnich czasach. Zabezpieczenie pokoju Polski jest zarazem zabezpieczeniem pokoju świata i dlatego też przedłożony wniosek komisja sejmowa przyjęła jednogłośnie.

Należy zaznaczyć, iż wniosek ten będzie miał duże znaczenie w chwili obecnej na terenie międzynarodowym gdzie toczą się obrady sesji Rady Ligi Narodów. Min. Za-

leski, mając w ręku poparcie całego społeczeństwa, czego dowodem jest wczorajsza uchwała Sejmu, niewątpliwie będzie miał ułatwione zadanie w rozmowach z kierownikami polityki zagranicznej państw europejskich i będzie mógł domagać się Locarna wschodniego i zabezpieczenia granic zachodnich Polski.

Od głosowania w komisji spraw zagranicznych wstrzymał się klub P.P.S. i klub Wyzwolenia. Mimo, iż kluby te wstrzymały się od głosowania, jednakże przedstawiciele tych klubów podkreślają z całą stanowczością, iż wstrzymały się od głosowania nie ze względów merytorycznych i nie dlatego, iż chciały utrudnić zadanie min. Zaleskiego, bądź też nie miały do jego polityki zaufania, lecz jedynie dlatego, iż uważają, że sprawa ta powinna być rozpatrywana dopiero po powrocie min. Zaleskiego z sesji Rady Ligi Narodów w Lugano.

Widać, iż przedstawiciele tych klubów nie rozumieją intencji wniosku, gdyż — jak powiedzieliśmy — główną wagę wczorajszego przemówienia pos. Loewenherza i samego wniosku jest poparcie wykonania i tak ciężkiego zadania, jakie ma w tej chwili w Lugano nasz minister spraw zagranicznych p. August Zaleski.

Dalsza dyskusja nad budżetem Min. Sprawiedliwości.

W dalszej dyskusji nad budżetem Ministra Sprawiedliwości w sejmowej komisji podkomisji, pos. Czerwinski (Str. Chł.) porusza sprawę nieusuwalności sędziowskiej i kwestię uposażenia sędziów, które uważa za niewystarczające. Następnie omawia sprawę swobód obywatelskich, przyczem oświadcza imieniem stronnictwa, że klub jego nie ma zaufania do obecnego ministra sprawiedliwości.

Pos. Podolski (BB) zgadza się co do przeciążenia sądownictwa polskiego i polemizuje z szeregiem posłów poczem wspomina o zarzucie pos. Liebermana co do działalności ustawodawczej Ministerstwa, że ustawy nie są zgodne z konstytucją i zaznacza, że wogóle za dużo u nas szafuje zarzutem niekonstytucyjności. Jest to pewnego rodzaju psychoza.

Pos. Biltner (Chd) czyni ministra odpowiedzialnym za ustawę o sądach powszechnych, która — jego zdaniem — podważa niezależność sędziów. Poza tem podkreśla, że jeżeli ustawa będzie wprowadzona w życie, to stronnictwo Ch. D. będzie musiało poprzeć wniosek o wyrażenie votum nieufności dla ministra. W zakończeniu mówca zgłasza pewne poprawki.

Wreszcie zabiera głos p. Minister Sprawiedliwości, odpiając zarzuty, stawiane w toku dyskusji przez poszczególnych mówców.

Po przemówieniu min. Meysztowicza dyskusję wyzerpiano. Głosowanie odbędzie się we wtorek.

Komisja oświatowa.

Na wczorajszym posiedzeniu sejmowej komisji oświatowej pos. Wętykanowicz referował wniosek klubu ukraińskiego w sprawie zastąpienia art. 58 ustawy z dnia 10 lipca 1927 roku, dotyczącego przenoszenia nauczycieli przez ministra W. R. i O. P. artykuł 82 pragmatyki nauczycielskiej. Wobec ważności zagadnienia i trudności jego sprecyzowania w odpowiednim artykule noweli, wybrało podkomisję, która ma rozważyć sprawę i przygotować nowelę.

Drugi referat ks. Ozuja w kwestji reaktywowania studiów farmaceutycznych przy uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie spał z porządku dziennego wobec choroby referenta. Jednak przedstawiciel Ministerstwa naczelnik Buszkowski udzielił wyjaśnień, że Ministerstwo podjęło prace przygotowawcze reaktywowania studiów uniwersyteckich przy wspomnianym wyżej uniwersytecie.

Taksówka 142

jest wygodna i elegancka. Zamówienia na dalsze podróże przyjmuje telefon 375.

konkluduje prof. Chrzanowski, że „Biblioteka Narodowa” stanie się zwierciadłem nietyklo literatury, ale także historii i kultury narodowej”. Poza oceną krytyczną wydanych tomików, zawiera „Almanach” głosy krytyki i pracy o wydawnictwie oraz opinie poszczególnych kuratorów okręgów szkolnych.

„Almanach” przedstawia się bardzo sympatycznie. To nie, że wszystkie artykuły są na równym poziomie i że niejednolitą metodą omawiają poszczególne działy: średniowiecze, oświecenie, romantyzm, pozytywizm i t. d. Niejednolity też jest zakres tematów: obok ujęcia poszczególnych wieków, mamy podział na kierunki literackie, a nawet i rodzaje literackie.

Stąd powstały rozbieżności autorów w ocenie poszczególnych tomików (nie to, zresztą, nie szkodzi) po parę razy omawianych, stąd zabawne *qui pro quo* metod autorskich: podczas kiedy p. St. Wasylewski uważa, że „omawiać wszystko kolejno znaczyłoby wozic sowy do Aten i powtarzać opinie krytyki”,

jąc czasami opinie krytyki. Ale to są drobiazgi.

„Almanach Biblioteki Narodowej” — to spojrzcie wstecz, na dokonaną pracę, jej ocena, a jednocześnie i zapowiedź realizowania dalszego programu: coraz większego w ilość, lepszego w jakości, trwalszego w szacie wydawniczej.

Od czasu wydania setnego tomiku ilość nowych pomnożyła się znacznie: około 20 tomików serji pierwszej i kilka drugiej. W zapowiedziach dzieł, które mają się ukazać, widzimy kapitalne pozycje, dotyczące nie tylko poszczególnych utworów, czy wyboru utworów danego autora, ale i całych rodzajów literackich, czy antologii jednego rodzaju. Pomyśl to bardzo szczerliwie.

Z dotychczasowej obserwacji działalności „Biblioteki Narodowej” i z oceny bezstronnej wyniku tej działalności nasuwa się wniosek, że mądra, dobra i zapobiegliwa myśl oraz sprężysta i silna ręka czuwa nad całym wydawnictwem.

O nowych tomikach „Bibl. Nar.” innym razem.

W. Piotrowski.

Wieści i obrazki z kraju.

KRONIKA NOWOGRODZKA.

— Zjazd instruktorów Związku Kółek Rolniczych ziemi nowogrodzkiej. W dniu 12 b. m. odbył się zjazd instruktorów Z. K. R. z N. pracujących przy okręgowym Zw. Kół. Roln. w Lidzie, Nieświeżu, Klecku, Baranowiczach, Wołozynie, Iwieniu, Nowogrodzku.

W zebraniu oprócz instruktorów z personelu centrali, wzięli udział pp. S. Bokun naczelnik Wydziału Rolnictwa Urz. Woj. i inż. Wojciech Serczyk kierownik zjednoczenia Związków Kółek i Organizacji Rolniczych Z. W. w Warszawie.

Po zagajeniu zjazdu przez kier. Związku Kółek Rolniczych Ziemi Nowogrodzkiej inż. T. Molinskiego poszczególni instruktorzy składali sprawozdania z dokonanych prac, które przedstawiały się pod każdym względem imponująco. Każda dziedzińska życia gospodarczego została w ich pracy uwzględniona mimo niezwykle ciężkich warunków terenowych i małego uświadomienia ludności. Trudnościami temi instruktorzy Związku K. R. w propagowaniu postępu rolniczego nie zrażali się, owszem dokładali wszelkich starań, ażeby podnieść stan kultury rolniczej w swych powiatach.

— Dzięki ich pracy z rokiem każdym wzrasta uświadomienie ludności, podnosi się uprawa roli i roślin, wprowadzone płodozmiany do gospodarstw produkujących zaczynają promieniować na gospodarstwa okoliczne. Konsumpcja nawozów sztucznych wzrasta, daje się odczuwać coraz większe zainteresowanie uprawą lną i roślin okopowych w związku z rozwijającą się hodowlą bydła. Organizacja spółek maszynowych, spółdzielni mleczarskich, kredytowych i spożywczych, których ilość stale się powiększa, daje gwarancję dalszego, normalnego rozwoju całokształtu życia gospodarczego.

Aby dać czytelnikom naszym obraz prac dokonanych w poszczególnych gminach gospodarstw rolnych, oraz dać pogląd na niesłabnące napięcie tej pracy zamieścimy w skróceniu sprawozdania z poszczególnych okręgów ilustrujących pracę Okręgowych Związków Kółek Rolniczych.

KRONIKA GRODZIENSKA.

— 150-letnia rocznica gminy ewangelickiej w Grodnie. W Pałacu przy kościele ewangelickim w Grodnie, w szczupłym gronie uczestników, odbyła się uroczystość, poświęcona 150-iej rocznicy założenia gminy ewangelickiej w Grodnie. Pastor Plamach w pięknej przemówieniu podniósł wielką pomną zasługę króla Stanisława Augusta, którego sumptem gmina została ufundowana, i złożył hołd pamięci króla.

Uczestnicy zebrania z niezwykłym zainteresowaniem odczytali szereg szczytnych dokumentów dziejowych, które po wsze czasy głosić będą o wielkiej tolerancji religijnej Rzeczypospolitej Polskiej w epoce ostatniego jej króla.

KRONIKA BIAŁOSTOCKA

— Wytrwałość w dążeniu do celu. W wydziale finansowym biuro kuratorium okręgu szkolnego białostockiego pracował urzędnik p. A. Minkiewicz, nie posiadający kwalifikacji naukowych, pomimo ukończonych 40 lat życia.

P. M., nie zrażając się trudnościami, wziął się do pracy, w celu zdobycia matury. Po kilku latach uczenia na kursy wieczorowe zorganizowane przez T-wo nauczycieli szkół średnich w Białymstoku, p. M. zdał maturę i obecnie zapisał się na wydział prawny uniwersytetu im. St. Batorego w Wilnie, do którego uczęszcza wraz z córką.

P. M. pracuje jednocześnie w Kuratorium wileńskim.

— Pamięć twórcy Esperanta. Dziś w sobotę dn. 15 grudnia r. b. na całym świecie obchodzona będzie 69 rocznica urodzin dra Ludwika Zamenhafa, twórcy języka międzynarodowego — Esperanta. I rodzinne miasto Zamenhafa, Białystok przygotowuje się do uroczystego obchodu tej rocznicy. Miejsceowe T-wo esperantystów urządza specjalny wieczór z racji tej rocznicy.

KRONIKA BARANOWICKA.

— Zebranie rzemieślników. Z inicjatywy Okręgu Tow. Rzem. Chrz. w Baranowiczach, odbył się na terenie kilku gmin wiejskich powiatu baranowickiego, zebrania rzemieślników powojennych, na których przedstawiciel Okręgu Tow. Rzem. Chrz. z Baranowicz wyjaśnił zebranym, cele i znaczenie odbywającej się rejestracji rzemieślników, znaczenie przyszłego Zb. Rzemieślniczych, sprawy wyborów do Zb. Rzemieślniczych, i w związku z powyższym wyjaśnił konieczność zorganizowania rzemieślników powojennych. Bardzo słabe, albo żadne zainteresowanie się sprawami organizacyjnymi rzemieślników, lub nieufność wprost lekceważące odnośnie do wszelkich poczynań w tym kierunku ogółu rzemieślników powojennych, jest bardzo smutnym

Akcja prof. Dyboskiego w Stanach Zjednoczonych.

Prof. Dyboski podczas pobytu swego w Detroit wystąpił publicznie przeciw oszczerstwom, rzucanym na Polskę w anonimowej broszurce, podpisanej „Analiticus” i wydanej przez nowojorską firmę Brentano. W broszurce tej autor zarzucał, że wysłany przez Wilsona do Polski ambasador Morgentau zdradził Żydów w swym sprawozdaniu pochlebnie dla Polski.

Prof. Dyboski zaznacza, że do wody, będące w posiadaniu Ligi Narodów, wykazały niezbicie, iż raporty Morgentaua i Samuela odpowiadają prawdzie i broszurka „Analiticus” jest tylko odgrzebianiem starych fałszów, które rozsyłane były swego czasu przez wrogów Polski.

Oryginalne połączenie.

W święto dziesięciolecia Niepodległości Polski połączyły się dwa związki pracowników kolejowych: „Polski Związek Kolejowców (PZK)” i związek kolejarzy „Zjednoczenie Zawodowe Polskie (ZZP)”.

Na skutek tego występują te związki razem we wszystkich sprawach swoich członków. Każde pismo czy petycja, skierowane przez te związki do władz i urzędów zapatrzone jest: we dwie wielkie pieczętki t. zw. narożniki, dwa numery dziennika, dwie daty, dwa różne adresy i w podpis dwóch prezesów — jednego i drugiego Związku.

Czy to tylko ma być wyrazem połączenia i nie więcej? Gdzie się pomieszcza, na piśmie wszystkie pieczętki i podpisy prezesów, jeżeli się — co daj Boże wieść — związków kolejowych połączy.

Rezultat konkursu kompozytorskiego.

POZNĄ. Rezultat konkursu kompozytorskiego, ogłoszonego w swoim czasie przez Komitet Wykonawczy Wschodniowskiego Zjazdu Spółwzajemnego jest następujący: Chóry męskie — I nagrodę otrzymał Bolesław Wallek-Walewski z Krakowa, II nagrodę otrzymał Mieczysław Mierzejewski z Poznania. Chóry mieszane — I nagrodę Stanisław Wichewicz z Poznania, II Karolowi Prosnakowi z Łodzi, III nie przyznano. Chóry żeńskie — I nagrodę Bolesław Wallek-Walewski, II Mieczysław Mierzejewski, III nie przyznano. Sąd składał się z wybitnych muzyków warszawskich, p. p. Szopskiego, Chojackiego, Sikorskiego, Bojanowskiego i przedstawicieli Wlkp. Związku Śpiew. Raczkowskiego.

SPORT.

Zawody Strzeleckie Wojskowych Klubów Sportowych.

W niedzielę, dnia 16-XII b. r. o godz. 10 rano na strzelniczy ośrodek W.F. Wilno odbędą się zawody strzeleckie z broni małokalibrowej Wojskowych Klubów Sportowych z następującym programem:

- 1) Strzelanie z broni długiej kaliber 22 na odległość 50 mtr. w zespołach po 3-ech zawodników (2 serie po 10 strzałów).
- 2) Strzelanie z broni krótkiej kaliber 22 na 50 mtr. (2 serie po 10 strzałów) czas trwania serii 10 minut. Termin zgłoszeń zawodników do dn. 15-XII b. r. godz. 12, kpt Pawlik i p. p. Leg.)

Turniej szermierczy w ośrodku W. F. Wilno.

W sobotę, dnia 15-XII b. r. o godz. 14.30 w sali gimn. J. Słowackiego odbędzie się turniej szermierczy między szkolny na szable organizowany przez ośrodek W. F. Wilno. W turnieju tym weźmie udział około 20 szermierzy uczniów gimn. Słowackiego, Lelewela, Mickiewicza, Z. Augusta i Sem. Naucz. Męsk.

Walne Zgromadzenie Wil. O. Z. L. A.

We czwartek, dnia 20 grudnia b. r. o godz. 18-tej w sali Kasy Garnizonowej odbędzie się Walne Zebranie Wil. Okr. Związku Lekkiej Atletyki z następującym porządkiem dnia.

- 1) Odczytanie protokołu z poprzedniego posiedzenia.
- 2) Sprawozdanie Zarządu.
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
- 4) Wybór nowych władz Związku.
- 5) Wolne wnioski.

Fosfatyna Falieres, nieodróżniana móżdżka od żywej dla dzieci, potęguje zdrowie i rozwój fizyczny dziecka. 4003

OBUWIE MĘSKIE! wielki wybór ŚNIEGOWCE! Ceny konkurencyjne. Jan WOKULSKI i S-ka, WILNO 9. Tel. 182.

DOM-willa parterowy, murywany, skanalizowany, ziemi pół dzies., do sprzedania. Kolonia Wileńska 7. Maria Jasus

DLACZEGO? Należy żądać wszędzie oryginalnych WIN I MIODÓW wytwórni H. MAKOWSKIEGO z Kruszwicy? Otóż, dlatego, że... 1. posiadają najwyższe odznaczenie w Polsce — WIELKI ZŁOTY MEDAL PAŃSTWOWY, 2. są tanie, lecz smakiem przewyższają wina importowane z zagranicy, 3. produkowane przez szczerze polską pracę, 4. dają gwarancję czystości, będąc w najlepszej wytwórni w Polsce, bez domieszki szkodliwych dla zdrowia. Wystrzegać się naśladowictwa! 3995

KRONIKA Sobota 15 grudnia. Dziś: + Walerja. Jutro: Euzejusza B. Wschód słońca — g. 7 m. 35. Zachód — g. 14 m. 49.

METEOROLOG CZNA. — Spostrzeżenia Zakładu Meteorologicznego U. S. B. z dn. 14. XII b. r. Ciśn. śr. — 755 mm. Temp. — 2. Opady — 2 mm., wiatr północno-wschodni, pochmurno, drobny śnieg, minimum — 4, maksimum, + 1. Stan nieustalony, lecz na ogół spadek.

KOŚCIELNA. — Organizacje społeczne winny wziąć udział w nabożeństwie za duszę s. p. Narutowicza. W związku z nabożeństwem żałobnym za duszę s. p. pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej Polski Gabriela Narutowicza, które się odbędzie w niedzielę, 17 grudnia r. b. o godz. 9 min. 30 rano w Bazylice Wileńskiej, uprasza się wszystkie organizacje i stowarzyszenia społeczne o delegowanie swoich przedstawicieli na powyższe nabożeństwo. (x).

ADMINISTRACYJNA. — Handel w dniu przedświątecznym. Prośby przeszeń kupieckich o przedłużenie godzin handlu w dniach przedświątecznych władze administracyjne załatwiły odmownie, ponieważ obowiązujące obecnie przepisy ściśle określają czas trwania handlu i godziny otwierania i zamykania sklepów. (x).

MIĘSKA. — Otwarcie oddziału chirurgicznego. Z dn. 17 r. b. przy szpitalu Św. Jakóba uruchomiony będzie oddział chirurgiczny na 70 łóżek. Oddział ten mieści się w gruntu nowo odnowionym gmachu, dostosowanym do nowoczesnych wymagań chirurgii.

— Nowe lokale pod instytucję miejską. Jak się dowiadujemy, Magistrat m. Wilna przeprowadza obecnie kapitalny remont wewnętrzny gmachu przy ul. Dominikańskiej 2 (obok aresztu centralnego). Do odrestaurowanego lokalu jeszcze przed dniem 1 lutego 1929 r. mają być przeniesione wydziały: statystyczny i przemysłowy oraz Wydział Opieki Społecznej Magistratu m. Wilna.

Niezależnie od powyższego Magistrat zamierza skoncentrować wszystkie kasy miejskie na parterze w gmachu obecnie zajmowanym. Innowacja ta zrealizowana zostanie w okresie wiosennym r. przyszł. po uskutecznieniu potrzebnego dla tego celu remontu.

— Komunalna Kasa Oszczędnościowa. Uruchomienie miejskiej Kasy Oszczędnościowej nastąpi w okresie od 18 stycznia do 1 lutego 1929 r. Kasa mieścić się będzie w gmachu przy zbiegu ulic Mickiewicza i Orzeszkowej.

— Budowa domu mieszkalnego dla nauczycieli. Jak się dowiadujemy, budowa domu mieszkalnego dla nauczycieli w Kuprianiszkach dobiega już końca. Nowowbudowany dom zostanie oddany do właściwego użytku jeszcze przed świętami Bożego Narodzenia.

— Sprawa budowy gazowni miejskiej. Jak się informujemy, wobec nieprzychylnych koniunktur na rynku pieniężnym — realizacja projektu budowy gazowni miejskiej ukończona zostanie nie wcześniej niż w okresie wiosennym roku 1929.

— Maszyny dla betoniarni miejskiej. Ostatnio zawarta została między Magistratem m. Wilna a przedstawicielem firmy „Genard” wstępna umowa na dostawę kompletnej budowy urządzenia dla betoniarni miejskiej. Wzmiankowana firma zobowiązała się w ciągu 12 tygodni od chwili zawarcia umowy dostarczyć komplet potrzebnych maszyn.

— Budowa studni artezyjskiej. Magistrat m. Wilna powierzył firmie wiertniczej inż. Hryniewiecki w Warszawie budowę studni artezyjskiej, która ma być na celu zasilanie w wodę wodociągów miejskich.

— Sprawa tramwaj elektrycznych. Na ostatnim posiedzeniu Komisji Technicznej wniesiona została interpelacja w sprawie budowy tramwaj elektrycznych w Wilnie. W odpowiedzi na interpelację wice-prezydent p. W. Czyż wyjaśnił, iż sprawa ta jest jeszcze w stadium opracowania i że już na najbliższym posiedzeniu Komisji Technicznej zostanie ona szczegółowo omówiona w specjalnym referacie.

— Karygodna opieszłość. Wo-

ZEBRANIA I ODCZYT.

— Wil. Pol. Tow. Tatrzańskie urządza dziś w sobotę o godz. 8 m. 15 w gimnazjum im. J. Słowackiego (Dominikańska 8) zebranie miesięczne, na którym prof. Jerzy Lande wygłosi pogadankę ilustrowaną przeźroczami: „Spisane mury i spiskie granie” (wrażenia z wycieczki do Kiełmarku i na szczyty Tatr spiskich). Goście mile widziani.

— Lotaria fantowa Zw. Strzeleckiego odbędzie się jutro dn. 16 b. m. w lokalu firmy „Kulik” (Mickiewicza 8). Do wygrania moc niespodzianek.

— Za Zw. „Jutrzenka”. Jutro w niedzielę o godz. 5 ppół. (ul. Kasztanowa 2 m. 11) odbędzie się pogadanka. W programie: 1) odczytanie utworów J. Krishnamurti, 2) wymiana zdań na tematy poruszone w przeczytanych utworach. Wstęp wolny.

SPR. WY. ROBOTN. CZE.

— Sądy Pracy w Wilnie. Termin otwarcia w Wilnie Sądów Pracy został ostatecznie określony na dzień 15-go stycznia. Od tego dnia wszelkie sprawy wynikające na tle najmu, lub związane z tą dziedziną będą podległy jedynie Sądom Pracy.

— Strajk w fabryce „Fortuna”. W fabryce enklerek „Fortuna” wybuchł strajk robotników. Narazie porzuciła pracę połowa robotników. Zatarł wywoki z powodu nieuwzględnienia przez dyrekcję fabryki podwyżki dotychczasowych zarobków.

RÓŻNE.

— Lekcje prof. Śliwińskiego. Druga seria lekcji w klasie fortepianu Józefa Śliwińskiego przy Konserwatorium Muz. w Wilnie rozpocznie się w poniedziałek, dnia 17 b. m. o godz. 5 wiecz. Dalsze zapisy kandydatów przyjmuje sekretariat Konserwatorium (Dominikańska 5) od godz. 4—7 wiecz.

— Szkoła Pielęgniarstwa i Opieki Społecznej przy Czerwonym Krzyżu w Katowicach przyjmuje wpisy na nowy kurs. Zgłaszać się mogą kandydatki od lat 18 do 30 z wykształceniem 6 kl. szkoły średniej. Zgłoszenia przyjmuje i bliższych informacji udziela Dyrekcja Szkoły — ul. Andrzeja 9.IV p. Termin zgłoszeń do 1 lutego 1929 r.

— Rodzina wojskowa w Wilnie chcąc urządzić żołnierom tut. Garn. Gwiazdkę, apeluje tą drogą do wszystkich Szanownych Pp. Kupców o łaskawe poparcie tej imprezy przez nadsyłanie do Komendy Placu, ul. Kościuszki 7, choćby najdrobniejszych podarunków w naturze, a przedewszystkiem jabłek, cukierków, fig, orzechów, papierosów, papieru listowego, skarpetek, mydła i t.p.

— Dzieci dla dzieci. W niedzielę dnia 16.XII o godzinie czwartej popołudniu odbędzie się w szkole powszechnej Nr. 22 „Świt” Mała Pochłanka Nr. 8 staraniem Koła im. E. Dmochowskiej P. M. Sz. zabawa dla dzieci młodszych oddziałów szkół powszechnych. Urządzają ją „Dzieci dla Dzieci”, gdyż całkowity dochód z zabawy przeznaczony jest na choinki dla dzieci wiejskich w w szkołach P. M. Sz. Na całość zabawy składają się dwie komedijki odegrane przez zespół dzieci szkoły „Świt”, pantomimy i gry towarzyskie. Bilet wejścia dla dzieci 40 gr. dla dorosłych 50 gr.

— Bal na Patronat więzienny. Dowiadujemy się, że w dniu 1 lutego 1929 r. odbędzie się w saloonach George’a bal Patronatu więziennego pod protektorem p. wojewody Władysława Raczkiewicza.

TEATR I MUZYKA.

REUTA (na Pohulance). — Pozegnania wizyta Malickiej i Węgiełka. Dziś o godz. 8 wiecz. na ogólne żądanie publiczności niezrównani artyści M. Malicki i A. Węgiełka wystąpią po raz ostatni w komedii Nicodemiego „Świt, dzień i noc”, która zostanie odegrana zamiast „Prawdziwej miłości”. Bilety sprzedane wymienia „Orbis” do godz. 4.30 oraz kasa teatru od godz. 5 wiecz.

— Przedstawienie popularne „Świt, dzień i noc”. Dziś o godz. 4-ej pp. po raz ostatni przedstawienie dla najszerszych warstw publiczności wileńskiej, po cenach od 50 gr. do 5 zł., świetnej komedii Nicodemiego „Świt, dzień i noc” z Marją Malicką i Aleksandrem Węgiełką.

— „Uśmiech losu”. Jutro o godz. 20-ej, po raz pierwszy komedja w 4-ach aktach Włodzimierza Perzyskiego p. t. „Uśmiech losu” z gościnnym udziałem Stefana Jaracza. Inne postacie tworzą: St. Perznowska, W. Malinowska i I. Larowska, oraz Z. Chmielewski, J. Karbowski i W. Scibor.

REUTA (na prowincji). — Dziś w Chełmie komedja J. Szaniawskiego — „Piak”.

TEATR POLSKI (sala „Lutnia”). — Dzisiejsza premiera. „Idiota” — F. Dosztojewskiego, przerobiona z słynnej powieści tegoż autora, dokonana przez Savoir’a, grana będzie dziś po raz pierwszy w Teatrze Polskim. Rola tytułową gra W. Malinowski. Reżyseruje H. Szytliński.

— „Ogniem i mieczem”. Dziś w sobotę o godz. 5-ej pp. i jutro w niedzielę o godz. 3-ej pp. grana będą obrazy dramatyczne z powieści H. Sienkiewicza „Ogniem i mieczem”. Ceny od 20 gr.

— Popołudniowa niedzielnia. W niedzielę o godz. 5 m. 30 pp. grany będzie „Czarodziej” (Beverley) z K. Wyrwicz-Wichrowskim w roli tytułowej. Ceny od 20 gr.

ZE ZWIĄZKÓW I STOWARZYSZEŃ.

— Na wieczornicę harscerską, która się odbędzie w sobotę dnia 15 b. m. w gmachu Seminarjum Nauczycielskiego (ul. Ostrobramska 29) zaprasza Druhni i Druhów drużyn wileńskich Czarna Trzynastka Wileńsk. Druh. Hare. Początek wieczornicy o

RADJO.

PROGRAM STACJI WILEŃSKIEJ.

Fala 435 mtr.

SOBOTA, dn. 15 grudnia 1928 r.

11.56—12.10. Transmisja z Warszawy. Sygnał czasu, hejnał z wieży Mariackiej w Krakowie, oraz komunikat meteorologiczny. 12.10—12.15. Muzyka gramofonowa płyty z firmy B. Rudzki w Warszawie, ul. Marszałkowska 87 i 146. 12.15—12.30. Odczytanie programu dziennego i chwila literacka. 12.30—12.45. Komunikat Zw. Kolei i Org. Roln. z Wil. 12.45—13.00. „Kacik dla pań” wygl. Stanisław Czaplinski. 13.00—13.15. Koncert orkiestry wojskowej 6 p. p. Leg. pod kier. kpt. Bogumiła Reszke. 13.15—13.30. Pogadanka radiotechniczna. 13.30—13.45. Koncert orkiestry wojskowej 6 p. p. Leg. pod kier. kpt. Bogumiła Reszke. 13.45—14.00. Odczytanie programu na następny tydzień i komunikaty. 14.00—14.15. Recital śpiewa- czy Heleny Dal (mezzo-sopran) dr. Tadeusz Szelligowski (akomp.). 14.15—14.30. Audycja recytacyjna z cyklu „Nasi poeci regionalni”. Utwory Wandy Niedziałkowskiej-Dobaczewskiej w wyk. autorki. 14.30—14.45. Transmisja z Warszawy. „Radiokronika” wygl. dr. Marjan Slepowski. 14.45—15.00. Transmisja sygnału czasu z Warszawy. 15.00. Feljton wesóły — art. Teatru Polskiego Karol Wyrzycki-Wichrowski. 15.00—15.15. Transmisja z Warszawy. Muzyka lekka. 15.15—15.30. Transmisja z Warszawy. Komunikaty: P. A. T., policjanci, sportowcy i inne, oraz muzyka taneczna.

NIEDZIELA, dn. 16 grudnia 1928 r.

10.15—11.45. Transmisja nabożeństwa z Katedry Poznańskiej. 11.56—12.10. Transmisja z Warszawy. Sygnał czasu, hejnał z Wieży Mariackiej w Krakowie, oraz komunikat meteorologiczny. 12.10—12.15. Transmisja poranku muzycznego z Filharmonii Warszawskiej. 12.15—12.30. Transmisja odczytów rolniczych z Warszawy. 12.30—12.45. Transmisja koncertu symfonicznego pod dyr. K. Wilkomińskiego. 12.45—13.00. Transmisja z Warszawy. „Z dziejów i przeżyć narodu” wygl. prof. H. Mościcki. 13.00—13.15. Odczyt w języku litewskim wygl. J. Kraunajtis. 13.15—13.30. Muzyka z płyt gramofonowych firmy B. Rudzki w Warszawie ul. Marszałkowska 87 i 146. 13.30—13.45. Bajki dzieciom opowie Ciocha Hala. 13.45—13.55. Kwadrans cytry: 1) Bauer: „Legenda”. 2) Curtis: „Pieśń Neapolitańska” wyk. prof. Witold Jodko. 13.55—14.05. Kukułka wileńska. 14.05—14.15. Kwadrans cytry: 1) G. Donizetti: „Cavatina z op. „Faworita”. 2) J. Haubert: „Serenada” wyk. prof. W. Jodko. 14.15—14.30. Odczytanie programu na niedzielę, komunikaty i sygnał czasu z Warszawy. 14.30—14.45. Transmisja z Warszawy. Audycja org. z rąbki 10-lecia Niepodległości Jugosławii. Odczyt wygl. ks. red. W. Kneblewski, wiązankę pieśni jugosłowiańskich wyk. orkiestra Polskiego Radja. 14.45—15.00. Transmisja koncertu wieczornego z Warszawy: Wyk. orkiestra

NA GWIAZDKĘ
JEDYNY PODARUNEK TO
RADJO

4505-7

Polskiego Radja pod dyr. J. Ozińskiego, prof. K. Heintze (fort.), M. Janowski (tenor). 20.30—23.30. Transmisja z Warszawy. Komunikaty oraz muzyka taneczna.

Na wileńskim bruku.

— Zajęcie na ul. Łotoczek. Na ul. Łotoczek do pracujących robotników kanalizacyjnych podszedł pijany osobnik, który bez żadnej przyczyny uderzył jednego z robotników, a następnie wydobyl rewolwer i usiłował wystrzelić. W chwili, gdy koleżdy uderzonego rzucili się do awanturki ten ukrył się w jednym z pobliskich mieszkań i uniemożliwił ujęcie. Dopiero przybyła policja rozbroiła go i odprowadziła do aresztu, gdzie pijany podał jedynie, że nazywa się Feliks Judycki. Żadnych dokumentów przy nim nie znaleziono.

— Defraudant. Zbiegł zabierając ze sobą 900 złotych pracownik firmy „Stolowicki” (Teatralna 4), Jan Kasperski. Poszkodowany przypuszcza, że Kasperski zbiegł do Warszawy gdzie rzekomo ma rodzinę.

— Usiłowanie okradzenia Legii Inwalidów. Wczoraj o północy przed Spółdzielnią Legii Inwalidów zatrzymano niejakiego Szwajluba, który usiłował dokonać kradzieży w wymienionej spółdzielni.

— Głuchoniemy pod autem. Na ulicy Wielkiej upadł na jezdni jakiś głuchoniemy, który omal że nie został przejechany przez pędzące auto. Uległ on ogólnemu połuczeniu tak, że ulokowano go w szpitalu żydowskim.

— Włamanie. Do mieszkania Anny Prokopowej (zaulek Bernardyński 8), włamali się złodzieje, którzy wynieśli co cenniejszą garderobę. Sprawców nie ujęto.

Z OSTATNIEJ CHWILI.

Prasa o sprawie polsko-litewskiej.

Głosy prasy francuskiej.

PARYŻ, 14.XII. (Pat). Wczorajsza prasa paryska obszernie omawia przebieg sprawy polsko-litewskiej na Radzie Ligi Narodów. Georges Bismarck podziwia na łamach „Victoire” cierpliwość Rady, zarzucając jej jednocześnie zbyt powolność. Tę samą opinię wyraża „Populaire”, oficjalny organ partii socjalistycznej, zaznaczając, iż Rada za swe stałe odkładanie spraw zawiłych została ukarana i skazana na wysłuchanie w ciągu trzech godzin mowy Woldemarasa. Lecz mały człowieczek kowieński wzbudził ostentacyjnie wstręt w członkach Rady, która zdobyła się na krok stanowczy, polecając ambasadorowi Hiszpanji przygotowanie raportu w sprawie zatargu polsko-litewskiego. Ma ona nawet jakoby wystąpić na miejsce komisję celem przeprowadzenia ankiety. Rada powinna nareszcie nakazać rozstrzygnięcie sporu, w przeciwnym bowiem razie zmuszona będzie wysłuchać mowy Woldemarasa na przyszłej sesji. „Oeuvre” zaznacza, iż wystarcza obecność Woldemarasa, aby nadać dyskusji nieodpowiedni ton. Niewłaściwe jego żarty możliwe są chyba tylko przy stole restauracyjnym, ale nie przed takim poważnym aeropagiem, który mał tego dosyć. Cała argumentacja Woldemarasa polegała na dowodzeniu, że Polska żywi imperialistyczne zamiary względem Litwy. Jest to absurdum. Litwa ma oczywiście prawo uchylać się od bliższego porozumienia się z Polską, nie powinna jednak zapominać, że jest członkiem Ligi Narodów, co nakłada na nią obowiązek poddania się zwykłym zobowiązaniom członków Ligi. Jeżeli będzie ona w dalszym ciągu opierała się przy swym nieprzejmowanym stanowisku, to Rada Ligi Narodów nie omieszką zdobyć się na krok stanowczy.

Głosy prasy niemieckiej.

BERLIN, 14. XII. (Pat). Prasa berlińska podaje dziś informacje o posiedzeniu dzisiejszym Rady Ligi Narodów. „Deutsche Tagesztg.” czyni uwagę, że na przykładzie taktyki Woldemarasa i jej wyników widać, iż najlepsze jest upieranie się przy swoim zdaniu i nieustępowanie. Natomiast „Localanzeiger” podkreśla nieustępliwość Woldemarasa, stwierdza jednakże, iż dzisiejsze obrady pozostawiły ogólne wrażenie, że Woldemaras poczynił kroki niebezpieczne.

„Kreuzztg.” stwierdza również, że aczkolwiek zgoda Woldemarasa na podjęcie studiów przez komisję tranzytowo-komunikacyjną Ligi została okupiona uzyskaniem przez Woldemarasa nowej deklaracji polskiej o poszanowaniu niepodległości i integralności Litwy, jednakże przez ustępstwo to Woldemaras wszedł na drogę niebezpieczną.

„Boersen Ztg.” atakuje Radę Ligi, zarzucając jej, że znowu przemiliła problem wileński, aczkolwiek musi jej wiadomo, że bez rozwiązania sprawy wileńskiej, napięcie między Polską a Litwą musi pozostać. Dziennik zarzuca Lidze, że tam gdzie trzeba czynów Liga poprzestaje na słowa.

Przygotowania do polskiego lotu transatlantyckiego.

(Telefonem od własnego korespondenta z Warszawy).

W wielkiej fabryce samolotów Caproni pod Mediolanem wra obecnie gorączkowe przygotowania do wielkiego polskiego lotu przez Atlantyk. Lot

ten mają odbyć dwaj lotnicy p. Kowalczyk i pilot Klisz. Aparat Polonia będzie gotów w pierwszej połowie stycznia i zostanie przetransportowany do Baldoneli w Irlandii. Baldoneli położony jest nad oceanem i stanowi doskonały punkt dla odlotu przez Atlantyk. Z tego samego miejsca odleciał w swoim czasie samolot niemiecki Bremen.

Oprócz dwóch pilotów w aparacie tym przygotowane jest miejsce dla jednego pasażera, którego osoba w tej chwili nie jest jeszcze znana. Koszta budowy samolotu Polonia prawie całkowicie pokryte zostały przez komitet polonji amerykańskiej.

Dodatki mieszkaniowy dla urzędników.

(Tel. od własnego korespondenta z Warszawy).

Dowiadujemy się, iż rząd od pierwszego stycznia roku przyszłego przystąpi do regularnej miesięcznej wypłaty dodatku mieszkaniowego dla urzędników państwowych. Jednocześnie rząd zamierza wypłacić w ratach za legły dodatek mieszkaniowy za lata ubiegłe.

Śmierć pięciorga dzieci.

GRUDZIA, 14.XII. (Pat). W dniu wczorajszym we wsi Bratkinie wydarzył się tragiczny wypadek, w którym straciło życie 5 dzieci w wieku od 2 do 9 lat. Mianowicie gospodarz Widomski wraz z żoną wyjechali za interesami do sąsiedniej wioski, pozostawiając w domu dzieci zamknięte w pokoju. W pokoju tym przed tem zapalono w żelaznym piecu.

Kiedy w dwie godziny później Widomski wrócił do domu, nie mogąc się dostać do wnętrza, rozbił szybę w oknie, przez którą wydobywały się ostre zapachy czadu węglowego. Kiedy Widomscy weszli do pokoju zastali wszystkie swe dzieci martwe.

Przybyły lekarz mimo zabiegów nie zdołał przywrócić dzieci do życia.

Powodem tragicznego wypadku była zła oprawa rury pieca żelaznego. Wypadek wywołał w całej okolicy przynębiające wrażenie.

NOWOŚCI WYDAWNICZE.

— „Wiadomości Statyst.” — dwutygodnik. Ukazał się zeszyt 23. „Wiadomości Statystycznych” nakładem Gł. Urz. Statyst. Bogata treść zeszytu zawiera następujące tablice:

Stan gospodarczy Polski, Anglii, Francji, Niemiec i Stanów Zjednoczonych. A. P. — Produkcja cukru. — Górnictwo. — Handel. — Komunikacja. Ruch pocztowy, telegraficzny i telefoniczny. — Ceny hurtowe żywności. — Wskaźniki kosztów: utrzymania w Warszawie i w innych w większych miastach. — Ceny artykułów żywności w większych miastach, giełdowe zboż i hurtowe. — Praca: bezrobocie, zatrudnienie w górnictwie, hutnictwie, przemyśle i w robotach publicznych, zatrudnienie i stan zamówień, płace zasadnicze robotników i przegląd międzynarodowy bezrobocia. — Nowozatwierdzone spółki akcyjne, zatwierdzone powiększenie kapitału zakładów i upadłości ogłoszone. — Obieg pieniężny, kursy dewiz, papierów procentowych, akcyj na giełdzie warszawskiej, polskich pożyczek na giełdzie w Nowym Yorku, 7 procent pożyczki stabilizacyjnej 1927 r. — Wskaźniki kursów. — Banki: Polskie Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Rolny i akcyjne. Centralna Kasa Spółek Rolniczych w Warszawie. — Oddziały zagranicznych banków akcyjnych w Polsce. — Protesty weksli. — Emisje publiczne Stanów Zjednoczonych A. P. i Anglii. — Wydatki i dochody Kolei Państwowych. — Zamknięcia rachunkowe powiatowych związków komunalnych. — Demografia i zdrowotność. — Małżeństwa, urodzenia, zgony i przynaturalny w latach 1923—1928. — Poza treść zeszytu dopełniają wykresy.

KINO MIEJSKIE
kulturalno-oświat.
SALA MIEJSKA
Ostrobramska 5.

Od dnia 14 do 17 grudnia 1928 r. włącznie będą wyświetlane filmy:
TRAGEDJA ŁODZI PODWODNEJ w 10 aktach.
W roli głównej: **Harry Peel** Nad- **Kłopoty mieszkaniowe** komedia w 2-ach aktach.
Kasa czynna od: a. 3 m. 30. Początek seansów od g. 4-ej. Następnym program: „ZWYCIĘSTWO ŻELAZA”.

KINO TEATR
„HELIOS”
Wileńska 38.

Dziś! Niebawem sensacja! Clou sezonu! meczyn i zmusił do szukania ratunku na drodze przez prawo niedozwolonej.
W rolach: lekarza, wyznawca teorii t. zw. „zabronionych operacji”, ulubieniec kobiet **Iwan Petrowicz**, „dawnogresznie” **Petersen-Mozzuch** i „narzeczona” **Ewelina Holt**.
Rekordowy film obecnego sezonu. Seanse o godz. 4, 6, 8 i 10.15

KINO
„POLONJA”
Mickiewicza 22

DZIŚ! Ulubieniec publiczności wileńskiej, mistrz ekranu, genialny bohater z filmu „Złodziej z Bagdadu” w jego najlepszym arcydziele filmowym p. t. **JEGO KRÓLEWSKA MOŚĆ DOUGLAS I-szy**
Dramat pałaców dworskich w 10 aktach. Początek o godz. 4-ej, ost. 10.25 Bilety honorowe nieważne.

KINO
Piccadilly
Wileńska 42.

1914—1918 rok. Potężne arcydzieło filmowe zrealizowane p-g powieści L. BIRO p. t.: **HOTEL IMPERIAL** **POLA NEGRI**
Dramat w 10 akt., osnuty na tie wojny światowej 1914—18 r., w którym nasza genialna rodzeczka staje u szczytu swego talentu, obraz ten uzyskał złoty medal na wystawach kinematograficznych w Ameryce i Europie.

KINO
LUX
Mickiewicza 11.

DZIŚ! 3 najwybitniejsze, najrozkoszniesze gwiazdy ekranu **Harry Liedtke, Lee Parry i Vivian Gibson**
w zachwycającej **WYROK BEZ SĄDU** w 12 aktach
Koncertowa gra mistrzów ekranu! Przepych! Wystawa!

KINO
WANDA
Wileńska 30.

DZIŚ! Nieśmiertelne arcydzieło! Powieść **HELENY MNISZEK** **TRELOWATA** (PIEŚŃ MIŁOŚCI)
wzruszający dramat miłości **Jadwiga Smosarska i Józef Węgrzyn**
w 12 aktach. W rolach tytułowych

Kino Kolejowe
OGNIKO
(obok dworca kolejowego).

Od soboty 15 grudnia. Film, który każdy powinien zobaczyć!!! Wielki superszlagier sezonu: **OSTATNI WALC** **Haid i Willi FRITSCH**
W rolach głównych gwiazdy ekranu uroczą Liljana **Haid i Willi FRITSCH**
W niedzielę i święta o godz. 4-ej pop.

Jedyna na Kresach Wschodnich Polska Hurtownia Papieru i Materiałów Piśmiennych
p. f. **„PAPIER” S-ka Akc.**
Wilno, Zawalna 13, Tel. 501.
Poleca: KALENDARZE ŚCIENNE, BIURKOWE i KIESZONKOWE na r. 1929.
Ozdoby choinkowe na nadechodzące święta.
Własna wytwórnia zeszytów, brulionów i inn. wyrobów introligatorskich. Fabryczna sprzedaż wyrobów Chem. Fabr. M. Leszczyński i S-ka i innych fabryk. 4516-1

DRUKARNIA
INTROLIGATORNIA
Wilno, Ś-to Jańska 1, tel. 3-40
Dziela książkowe, druki, książki dla Urzędów Państwowych, Samorządowych, Zakładów Naukowych.
Bilety wizytowe, prospekty, zaproszenia, afisze i wszelkiego rodzaju roboty drukarskie.
Druki jedno i wielokolorowe.
OPRAWA KSIĄŻEK, FOTOGRAFII.
PUNKTUALNIE — TANIO — SOLIDNIE.

Przy zakupach prosimy powoływać się na ogłoszenia w „Kurjerze Wileńskim”.

Obwieszczenie.

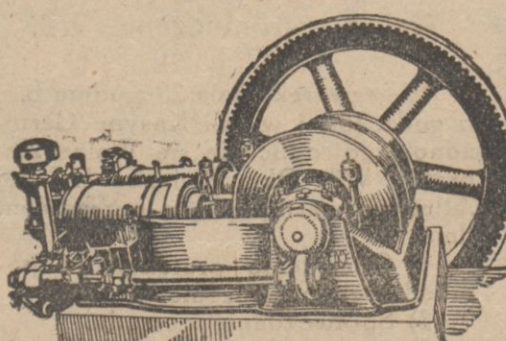
Aukcjonista Izby Skarbowej w Wilnie Ch. Smajkiewicz na zasadzie art. 1027 i 1030 U. P. C. tudzież § 33 Instrukcji o przymusowym ściąganiu opłat i podatków z dnia 17. V. 1926 roku (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 15) podaje do wiadomości ogólnej, iż w dniu 18 grudnia 1928 roku o godzinie 11-ej w sali licytacyjnej Izby Skarbowej — Wielka 66 odbędzie się sprzedaż z licytacji 320.000 kopert różnych, lad sklepowych, papieru w belach i innych materiałów piśmiennych oszacowanych na 2650 złot., a należących do braci Papp i S-ka ul. św. Mikołaja Nr 7, na pokrycie zaległości podatkowych. 4549
Ch. Smajkiewicz.

ECOLE PIGIER de PARIS
pensjonat dla młodych panien w pobliżu Paryża (20 min.) Dobrze odżywianie, świetne powietrze. Avenue 11, Novembre 18, LA VARENNE (Seine). Stenografia, handlowość i język francuski. 3682.

PROWINCJA! WYJAZD do Warszawy zbyteczny! Zastawiamy wszelkie zlecenia w sądach, urzędach państw. i komunalnych, instytucjach finansowych i wszystkich innych. Interwencje, zastępstwa, porady, informacje we wszelkich sprawach. Windykacje weksli i należności. Wywiady.
BIURO
„Pomoc prawno-handlowa”
Warszawa, Nowy Świat 28.
Prosimy zalegać znaczki pocztowe na odpowiedź. Korespondencja w całej Polsce poszukiwana. 3967

FOSFATYNA FALIERA
3683/4849/3
NAJLEPSZY OKARM DLA DZIECI
SMACZNY I WZMACNIAJĄCY
Niezbedny podczas odłączania od piersi i w okresach rośnięcia. — Ułatwia ząbkowanie i zapewnia prawidłowy rozwój kości. — Niezastąpiona odżywka dla matek, matek i rekonalwalescentów.
ZADAJCIE SKYNNĘJ MARKI FRANCUSKIEJ
Fasfatyna Faliera
Wystrzegajcie się naśladowictw.
Paryż 6, rue de la Tacharia.

Drzewnicy! Waszym jedynym organem jest
DRZEWOPOLSKIE
W-POLNICH-HOLZ-POLISH-TIMBER
WARSZAWA PIĘKNA 13
Jedynie wielkie czasopismo fachowe branży drzewnej w Polsce.
PRENUMERACJE! OGŁASZAJCIE SIĘ! Kwartalnie zł. 12.
Nr Nr okazowe gratis. 3966

STOCZNIĄ GDAŃSKĄ

Bezprężarkowe
SILNIKI DIESLA
budowy leżącej i stojącej, oznaczone na Targach Północnych w Wilnie wielkim medalem złotym, jak również wypróbowane w doświadczeniach
SILNIKI GAZOWE, URZĄDZENIA NA GAZ SSI
oraz **SILNIKI ZMIENNE** do napędu ropy, gazem ssanym, światłymi i ziemnymi.
Żądacie bezpłatnego opracowania projektów w Stoczni Gdańskiej w Gdańsku wgl. jej oddział: Warszawa, Jasna 11 m. 5, tel. 90-18
Na okręg Wilno udziela informacji firma Sz. Rudomski, Wilno, Zawalna 28. 4539-5

Na Gwiazdkę!!
ZABAWKI, LALKI, OZDOBY CHOINKOWE, UPOMINKI DLA DOROSŁYCH.
Kalendarze najrozmaitsze, WIELKI WYBÓR, Ceny b. przystępne.
W. Borkowski
MICKIEWICZA 5.
Telefon 372.
FILJA Ś-w.-JAŃSKA
Tel. 371.
3937-1

OSZCZĘDNOŚĆ CZAJU I PIENIĘDZY.
Każdy posiadający elektryczne oświetlenie w domu może sam stosować elektryczne masażery oraz nasświetlania za pomocą elektrycznego aparatu „MEDILUX”, wytwarzającego ultrafioletowe promienie i zarazem ozon. Masażery i nasświetlania stosowane są w najrozmaitszych doległościach jak: artretyzm, reumatyzm, bóle neuralgiczne, ischias, wypadanie włosów, pielęgnowanie cery, usuwanie zmarszczek, t. p. Sposób użycia b. łatwy. Cena przystępna. Żądacie bezpłatnych prospektów. D/H Labor. Bydgoszcz, skrzynka pocztowa 61.
Poszukiwani reprezentanci. 4503-3

LOKAL na SKLEP obszerny, możliwie o 2-ach lub więcej oknach wystawowych w rejonie ulic Mickiewicza i Wielkiej — poszukiwany.
Pośrednicy nie wykluć. Oferty: Biuro Ogłoszeń Grabowskiego, Garbarska 1 pod „Obszerny”. 4545

Gotówkę lokujemy na oprocentowanie.
Dom H. K. „ZACHETA”
Mickiewicza 1, tel. 9-05. 4095
LOKOWAĆ gotówkę należy tylko przez Kresowy Dom Handlowo-Komisowy, Wilno, Zamkowa 3. 4546

Student prawa
poszukuje zajęcia u notariusza lub adwokata. Łaskawe zgłoszenia do Adm. „Kur. Wil.” Sub „Student”. 4098-0

SKRADZIONA książkę wojkową wyd. przez Powiatową Komendę Uzupełnień w r. 1922 nazw. Macieja Uobielanisa, ul. Wileńska 24, tel. 277. W. Zdr. Nr 152. 8908

PIANINA
do wynajęcia. Repetycja i strojenie. Ul. Mickiewicza 24 — 9. Estko. 2203

DOM parterowy, murowany, skanalizowany, światło elektryczne, ziemi po d. do sprzedania. Kolonia Wil. Nr 7, Marja Jasus. 4511-0

Akuszerki
Maria Brzezina
przyjmuje od 9 rano do 7 w ul. Mickiewicza 30 m. 4. W. Zdr. Nr. 3093. 3924

Dr. Kenigsberg
CHOROBY WENERYCZNE, SKÓRNE i analizy lekarskie. Przyjmuje 9-12 i 4-8.
Mickiewicza 4
tel. 1090. W. Z. P. 73. 2996

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Jagiellońska 3. Tel. 99. Czynne od godz. 9—3 pop. Naczelny redaktor przyjmuje od 2—3 pop. Redaktor działu gospodarczego przyjmuje od godz. 6—7 wiecz. we wtorki i piątki. Redaktor działu literacko-artystyczny przyjmuje od 12—2 pop. Ogłoszenia przyjmują się od 9—3 i 7—9 wiecz. Konto czekowe P.K.O. 80.750. Drukarnia — ul. Ś-to Jańska 1, tel. 3-40.
CENA PRENUMERATY: miesięcznie odnośnikiem do domu lub przesyłką pocztową 4 zł. Zagranicą 7 zł. CENA OGŁOSZEŃ: za wiersz milimetryowy przed tekstem 40 gr., w tekście 1, II str.—30 gr., III, IV, V, VI—35 gr., za tekstem—15 gr., kronika rekl.-komunikaty—100 gr. za wiersz redakcyjny, ogłoszenia mieszkaniowe—10 gr. za wiersz. Do tych cen dolicza się: za ogłoszenia cyfrowe i tabelaryczne—50%, drożej, z zastrzeżeniem miejsca—25%, drożej, w numerach niedzielnych i świątecznych—25%, drożej, zagranicą—100%, drożej, zamieszczone—25%, drożej. Dla poszukujących pracy 50% zniżki. Za numer dowodowy—20 gr. Układ ogłoszeń 6-cio łamowy, za tekstem 10-mio łamowy. Administracja zastrzega sobie prawo zmiany terminu druku ogłoszeń.
Redaktor odpowiedzialny Józef Jurkiewicz.